

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" " " " . fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" " " " . fl. 62 k.
" listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznaniła se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 3.

V Mariboru 16. januarja 1868.

Tečaj II.

Gospodarske stvari.

O hrastju.

Spisal Fr. Jančar.

V „Slov. Gospodarju“ število 34., 5. decembra 1867 sem svetoval želod saditi, in sicer želod od „doba“ kot naj boljše pleme hrastovih plemen, ali pa od takega hrastja se naj želod zasejuje, koje je gladko, ravno in visoko ter ima velik debel želod, žir, kajti tak les je ne le kakor sploh hrastje za nekaj slabejo kurjavo od bukovega lesa ali vendar dobro, marveč za splošno prekodredno izvrstno rabo kakošne koli potrebe, kakor: ladje, blanje, deske, dile, sohe, rante, raglje, obroče, stavbe, odre, podboje, podseke, stržajnike, strehe, hleve, kopanje, razno orodje, stiskavnike, krnice, gantnarje, doge, kolje, pohištvo, mize, stole, postelje, klopi, pode, čreslo itd. itd. K temu še daja izvrstnega listja za steljo vsako leto, ker hrastje bolj globoko korenine poganja, in toraj ne potrebuje neobhodno lastnega gnojenja z listjem, akoprem mu tudi ne škoduje, marveč še jako koristi. Potem žir, ki tudi kaj zalega svinjam, in jim je dobra hrana; toda pravijo, da je mast, salo bolj trdo od tako podrejene svinje, kar vendar ne overa z žirom svinje krmiti. Tudi se suho veje lahko odžaga ali oklesti in daja drva za kurjavo tako, da še hrast dobro raste nad 200 let, in starost 300 do 500 let in še čez doseže!

Pri nas hrastje povsod raste, in je sila velike vrednosti, kakor se že iz zgoraj rečenega razvidi. Razun tega še je toliko priložnosti za sajenje želoda ali mladega hrastja 5 do 10 let starega, da človek strmi nad kratkovidnostjo posestnikov, koji bi lahko z majhnim trudom si zapuščene kraje okrasili, olepšali in vrednost kraja in zemlje povzdignoli v začudenje lastno, posebno pa umnim potomkom zaklad zapustili z neizrekljivim zlata vrednim premoženjem! — Rečem, „umnim potomkom“: Zakaj pametni gospodarji, koji hrastje zasajujejo, so jim sami živi vse hvale vredni izgled, k temu še bodo svoje otroke radi v Ljubljano v prihodno kmetijsko šolo pošiljali v poduk v raznih kmetijskih potrebah, spet v višo povzdigo in cenenje umnega kmetijskega gospodarstva, napredka in blagostana. Zapravljenikov je tako preveč. — Kdor nič ne zna, in se le stare trme in lenobe drži, v petih letih še tako izvrstno gospodarstvo pomandra, razškropi in na boben spravi. Takim je bolje 25 solenih naštetih, kot jim le trohice poštene reči izročiti. To si naj vsak reden in pošten posestnik zapomni!

Zato je dobro, ako bi kmetovalci in posestniki svojim sinom in hčeram sami o vsaki priložnosti razsojevati in spoznavati prepuščali, kako nek mislijo in sodijo sinovi in hčere o ti ali uni reči. Iz njih razsodeb bo vsak pameten gospodar brž sprevidel in spoznal, kamo jih nagnjenje cika in vleče; ali so zakaj boljšega, koristnejšega navdušeni ali ne — in toraj sposobni to ali uno enkrat sami umno voditi in gospodariti. — Da sinovi samo na janjke, hčere pa na hlače gledajo in prežijo; zato je vsak bedak gođen.

O neki sin ne ve še nanjč motike ali sekire nasaditi, konjev počesati, niti gnoja hasnovito na kup gnojniščin spraviti, ga z zemljo pokriti in z gnojnico polivati; še manj pa ve, koliko gre zrnja sejati raznega na njivo enega orala, in kako s setvijo kolobariti ali premenjavati, kako njive razne zemlje, travnike, vinograde, sadunosno drevje gnojiti, kako s sadonosnim drevjem, goricami, gozdom, domačo živino in

ji potrebno primerno klajo, krmo ravnati itd.; a vendar že visoko glavo nosi, in nič bolj ne želi, kot že sam svoj biti. — Gotovo: Neki malopridnež bi željno rad s strupenim srcem svojemu očetu ali materi že mrtvaško pesem za popotnico zapel, naj bi pred na njih mesto dospel; — akoprem so še njegovi možgani popolnoma prazni naj manjših čednosti in vedenja o samostalnem gospodarenju itd.

O neka hčerka se malo briga za žensko hišno delo, postiljanje, pređenje, snago, hišo pomesti, klopi omiti ali obrisati, živini prijazno postregati in jo čedno snažno imeti, v obrokih zadostno in primerno nakrmiti, nastlati itd.; o kuhi še celo neka ne ve korenove župe zatepsti, kako blede tenfo narediti ali dobro tečen kruh speči; še manj pa ve iglo voditi o krpanju raztrganih oblačil, ali kak robček zarobiti, si nogavice splesti, in robje oprati itd.: a vendar že srčno želi skoraj pod kapo priti. — Ni to gola resnica? Odpravite te in še več enakih nevednosti in nemarnosti, in zagotovim vas, da se bo vam in vašim otrokom bolje godilo.

Starši! Vi ste marljivo svoje otroke v šolo pošiljali, kjer so se raznih lepih reči naučili; dajte jim sedaj daljne priložnosti še se marsikaj novega naučiti iz „Slov. Gospodarja“, „Novic“, iz knjig od družbe sv. Mohora razposlanih itd. saj veste: kdor ne napreduje, zaostaja s kislim obrazom. — Starši! vi ja sami veste in vidite, kako se nekterim umnim in rednim gospodarjem dobro godi; kar pride od večega vedenja, znanja in lepših čednosti. Vse to se ne da v glavo vljiti, temuč le iz dobrih knjig in gospodarskih časnikov naučiti. Držite si toraj take! par forintov vas ne bo na boben spravilo; in tako se vi s poslušanjem boljših reči naučite, in vaši otroki bodo se raje doma zadrževali, s čitanjem dobrih knjig in časnikov vam v veselje, sebi pa v neizrekljivo korist.

(Dalje prihodnjič.)

Trtjion. ščipavnica. (Rhinchites Betulati, Rebenstecher) je naj vekši neprijatelj mladih trt. Mnogokrat se ga prikaže tako strahovita množina, da se velika nesreča samo po marljivem pobiranju jegovih jajec odvrtni zamore. Iz tega že sledi, da je to delo tudi jedno izmed naj potrebnjših v vinogradu. Trtjion je 3 črte (linije) dolg 1½ črte širok, bleščč, zlato-zelen in ima lepe rudeče noge. Ti mrčesi pokončajo trte, ko naj hitrej začnejo gnati s tim, da se vrtajo v mladike in je tako preglodajo, da se morajo posušiti. Kesnej preglodajo tudi stare rozge in na ta način se večkrat zgodi, da se cele meje gorice posušijo. Mrčes še pride le zvečer na svetlo, potegne vendar pri naj manjšem šumu noge k sebi in pade kakor mrtev na zemljo. Samica nagloda liste, prej ko začne jajca nesti, tako da se na lični strani začnejo zvijati, nastane na ta način livnik (trhtar), v kterega jajca naleže, da jim ne škodi niti mraz niti dež. — Čez kratek čas se zvalijo gosence, ktere v 2—3 tednih popolnoma dorastejo in za tim vlezajo v zemljo in se zavijejo.

Naj lože in naj gotovejšje se ta mrčes, kteri trti strahovit kvar dela, odpravi, ako se zvito listje marljivo pobira in sožge. To morajo vendar vsi sosedi marljivo storiti, ker drugače ni mnogo vspeha, ker se mrčes hitro pomnoži in v kratkem po celem hribu razširi. Vspeh pokončanja tega trtnega velikega neprijatelja se še le pokaže prihodnje leto.

Fr. Bl.

Pod Lipo.

Podučni in vgodni pogovori.

(Soba pri Ljubomiru, Ljubomir in Semenکو sedita pri mizi in štejeta časnike.)

Semenکو: Čujte, g. učitelj, kaj pravi v „Danici“ neki pisatelj o civilnem ali zaploptnem zakonu; dokazuje namreč, da se je ta zakon že nabajal pred letom 1789 in sicer pod vladarji avstrijskimi — na Ogerskem, kder so se cigani na ta način ženili, kakor se zdaj hoče vpeljati.

Ljubomir: Da, da, če se ta vpelja, bo res prav ciganski zakon. Pustite vendar zdaj to in čujte, kaj tukaj piše neki časnik: „V Erlavi je neko nedeljo bil telegrafski urad zaprt, ker mesto ni hotelo dati drv za kurjavo.“

Semenکو: Škoda, da niso naše davkarije telegrafije in mesto Erlava ni Beč. — *(Nastopijo mnogi kmetje, Ljubomir jim poda roko.)*

Ljubomir: Vsedite se, dragi prijatelji. Kje pa je Žalec, saj mi je še včeraj obljubil, da danes hoče gotovo doiti.

Blagotič: Tudi meni je rekel, da hoče danes k vam iti in zatoraj sem ga mimo grede obiskal, da bi skupej šla, Našel sem ga vendar v postelji.

Vsi: Kaj je morebiti bolen?

Blagotič: Kaj še, kakor mi je reva žena pravila je, še le danes v jutru iz golibe (tako se pravijo ogerske krčme na meji) došel, kder so spet celo noč pili in kvartali in zatoraj zdaj spi.

Ljubomir: Škoda nad tem človekom. Mož še je mlad, izvršil je prav dobro nižo realko in se je tudi v Gradcu naučil nekoliko gospodarskih stvari; kolikor se namreč tamo naučiti more, ko je došel domu in se dobro poprijel gospodarstva, sem mnogo pričakoval od njega; žalibog, že čujem zdaj tretjokrat, da rad po golibah hodi, pije in kvarta. Te golibe so res prava nesreča našim kmetom, marsikteri je že tam premoženje in zdravje zapravil.

Pelinič: To je res, g. učitelj, ali ubogi kmet, kateri se celi tečen trudi, mora v nedeljo vendar tudi kako malo zabavo imeti.

Ljubomir: To je vse prav; ali jaz mislim, da to ni več zabava, če se celo noč kvarta, po 5 gld. in še več zgubi in se zdravju nevarnost pripravlja.

Semenکو: Res je, po krčmah kvartati ni dostojno za nobenega dobrega gospodarja. Pustimo vendar zdaj to, upajmo, da še se bode Žalec spet spokoril in tudi v naše društvo prihajal. Zdaj pa vas prosimo g. učitelj, povejte nam spet kaj koristnega.

Ljubomir: Iz srca rad, samo me pitajte, kaj hočete znati?

Iglič: Jaz bi naj rajše znal, ali bo letos spet vojska?

Pelinič: Jaz pa, ktere srečke bodo pri prihodnjem srečkanju v Gradcu izvečene?

Debelko: Jaz pa, če bo dobra letina?

Blagotič: Meni pa povejte, kedaj bodo spet boljši časi?

Ljubomir: Moral bi biti res dober prerok, če bi na vsa ta vaša pitanja mogel odgovoriti, ker pa celo nisem prerok, tedaj vam tudi ne morem povedati, kar vse znati želite. Hočete vendar, vam bodem druge potrebne stvari spet razlagal.

Semenکو: Povejte nam tedaj danes, kaj je država?

Ljubomir: Država je društvo ljudi mnogokrat različnih rodov in mnogokrat tudi različnih ver, kateri v kakem oblastvu skupej živijo in kateri so se zavezali, da bodo medsebenno svobodo, pravice, šege in moralnost branili.

Semenکو: Če je to tako, kakovo nalogo pa tedaj ima država?

Ljubomir: Vsaka država ima te nalogo, da se celoti in vsakemu za se mogočnost priskrbi, zgoraj rečene namene izpolniti.

Blagotič: Ali pa res vse države to svojo nalogo na tanko izvršujejo?

Ljubomir: Večidel držav te svoje naloge celo ne izvršuje, neke pa samo nepopolno. V nekterih semora pravica umeknoti sili, v drugih se posamezni na kvar vseh posebno povišujejo in čislajo, in spet v drugih se tlači svoboda vseh.

Semenکو: Kako pa to dojde, da mnoge države svoje naloge ne izvršujejo.

Ljubomir: Ker se na čut pravice in morale državljanov ne gleda, ali ker se namerjavajo drugi cili in se rabijo zločesti pomočki, da bi se dosegli; v državah, v kterih se tako ravna, se rabi zločesta politika, ali politika, ktera ne gleda na nobeno postavo, moralo in pravico. Ta kriva politika je vzrok, da je beseda politika sploh tako slaboslovna, in da se sumljiv človek večkrat imenuje politična glava; in da se pravi, to je političen človek, če je drugega prav opeharil.

Iglič: Ali ima kriva politika še drugo ime?

Ljubomir: Da, imenuje se tudi „Mahiavelizem,“ o tem vendar prihodnjič.

Navodi k narodnemu gospodarstvu. *)

(Dalje vvod.)

7. Naše delo in naš trud je tedaj naše premoženje in bogatstvo, kolikor dobrega dela se na ktero stvar potroši, toliko je vredna. Moj sosed dela vile, a jaz grablje; treba nama pa je, da nekoliko tega orodja zameniva. Jaz naredim ene grablje v treh urah, zamenim jih tedaj za ene sosedove vile, ako so takšne, da je on pri enakem trudu tudi tri ure ali več na njih delal. Če se vile v eni uri ali dveh narediti morejo, ne dam grabelj za nje ako se mi večje delo ne doplača.

8. Tedaj, kedar med sebo izdelke zamenjujemo, prav za prav zamenjujemo naše delo in trud, z katerim smo si jih pridobili. Kedar se zameni zlato za srebro, treba je dati mnogo več srebra, ker zlato se z mnogo večim delom in trdom pridobiva; za srebro pa se da sopot veliko več železa, ker to se leži dobi nego srebro; v taki razmeri je vse drugo. Potem je, kedar kaj zamenjujemo, zamenljiva veljavnost ali vrednost, ktere si bodi stvari tolikošna, kolikoršen je trud in delo, z katerim se je pripravila; t. j. naravna cena jena je trud in delo, s kterimi se pripravlja.

9. To vendar se ravna po slučajni ali začasni tečini, t. j. kakor izdelki tržno tečejo. Včasih se izdelkov ene in iste vrste več izdela, kakor se jih potrebuje, ali z drugimi zameniti more; v takem slučaju jih lastnik, ako jih zameniti in oddati hoče in mora, za manjšo ceno pusti, kakor so za navadno stali; tedaj, kedar se kterih izdelkov več pripravi kakor jih potreba zahteva jim cena pade. Nasprotno pa, kedar se kterih stvari v razmeri premalo pripravi, zahteva po njih je velika, kupci se nadplačujejo, cena raste in je nad naravno. Vendar takšne tečine morejo biti na obeh straneh le za kratek čas.

10. Človek pa iz ničesar ne more nič stvariti, noben izdelek izdelati; zato je prvo treba, da ima stvar ali robo, ktero o svojim delom in trdom prestvarja. Imenujemo robo blago ali kapital, kateri se ima po delu v zamenjavo veljavne reči prestvarjati.

11. Po robu vrati se izdelovanje; iz proste robe izdelava človek izdelke, ktere za svoje potrebe rabi. Tako je n. p. roba, v zemlji prosta železna ruda, ktera se mora izkapat in mnogovrstno prestvarjati ali predelavati, poprej ko se iz nje dobijo izdelki, kakor železo, jeklo, in potem izdelujejo noži in drugo te vrste.

12. Kedar imamo izdelke, jih moramo zamenjevati. Nikdo ne more biti zajedno kmetovavec, črevlar, krojač, kovač itd. kolikor je teh poslov za človeške potrebe, pa vsakdo potrebuje zato mnogo drugih stvari, kterih si sam ne more izdelavati, a da te dobi, zamenjuje po razmeri svoje izdelke. Tako n. p. izdeluje črevlar črevlje, pa s temi se ne more oblačiti, ne se nasiti, treba mu jih je zamenjevati za druge stvari, kterih si sam ne pripravlja. Ravno tako pa se godi peku, mesarju in vsakemu drugemu človeku; od tod toliko vsakdanjega zamenjivanja. (Konec vvida je že v I. stv. „Slov. Gosp.“ t. I.)

Nove postavbe.

Namenili smo se priobčiti posnetek iz vseh važnejših novih postav, sosebno „glavnih državnih“ ali „ustavnih.“ Danas naj podamo tiste paragrafe, na ktere se bomo mi v narodnih rečeh odsihmal nar več opirali in sklicavali. Naš škit ali podoba našega postavnega varuha—palladium—je §. 19. postavbe od 21. dec. 1867 zadevajoče občne pravice avstrij-

*) V vvodu so se po jako neljubi naključni izpustile sledeče točke od 7. do 13. ktere danes tukaj prinašamo.

Pod Lipo.

Podučni in vgodni pogovori.

(Soba pri Ljubomiru, Ljubomir in Semenکو sedita pri mizi in štejeta časnike.)

Semenکو: Čujte, g. učitelj, kaj pravi v „Danici“ neki pisatelj o civilnem ali zaploptnem zakonu; dokazuje namreč, da se je ta zakon že nabajal pred letom 1789 in sicer pod vladarji avstrijskimi — na Ogerskem, kder so se cigani na ta način ženili, kakor se zdaj hoče vpeljati.

Ljubomir: Da, da, če se ta vpelja, bo res prav ciganski zakon. Pustite vendar zdaj to in čujte, kaj tukaj piše neki časnik: „V Erlavi je neko nedeljo bil telegrafski urad zaprt, ker mesto ni hotelo dati drv za kurjavo.“

Semenکو: Škoda, da niso naše davkarije telegrafije in mesto Erlava ni Beč. — *(Nastopijo mnogi kmetje, Ljubomir jim poda roko.)*

Ljubomir: Vsedite se, dragi prijatelji. Kje pa je Žalec, saj mi je še včeraj obljubil, da danes hoče gotovo doiti.

Blagotič: Tudi meni je rekel, da hoče danes k vam iti in zatoraj sem ga mimo grede obiskal, da bi skupej šla, Našel sem ga vendar v postelji.

Vsi: Kaj je morebiti bolen?

Blagotič: Kaj še, kakor mi je reva žena pravila je, še le danes v jutru iz golibe (tako se pravijo ogerske krčme na meji) došel, kder so spet celo noč pili in kvartali in zatoraj zdaj spi.

Ljubomir: Škoda nad tem človekom. Mož še je mlad, izvršil je prav dobro nižo realko in se je tudi v Gradcu naučil nekoliko gospodarskih stvari; kolikor se namreč tamo naučiti more, ko je došel domu in se dobro poprijel gospodarstva, sem mnogo pričakoval od njega; žalibog, že čujem zdaj tretjokrat, da rad po golibah hodi, pije in kvarta. Te golibe so res prava nesreča našim kmetom, marsikteri je že tam premoženje in zdravje zapravil.

Pelinič: To je res, g. učitelj, ali ubogi kmet, kateri se celi tečen trudi, mora v nedeljo vendar tudi kako malo zabavo imeti.

Ljubomir: To je vse prav; ali jaz mislim, da to ni več zabava, če se celo noč kvarta, po 5 gld. in še več zgubi in se zdravju nevarnost pripravlja.

Semenکو: Res je, po krčmah kvartati ni dostojno za nobenega dobrega gospodarja. Pustimo vendar zdaj to, upajmo, da še se bode Žalec spet spokoril in tudi v naše društvo prihajal. Zdaj pa vas prosimo g. učitelj, povejte nam spet kaj koristnega.

Ljubomir: Iz srca rad, samo me pitajte, kaj hočete znati?

Iglič: Jaz bi naj rajše znal, ali bo letos spet vojska?

Pelinič: Jaz pa, ktere srečke bodo pri prihodnjem srečkanju v Gradcu izvečene?

Debelko: Jaz pa, če bo dobra letina?

Blagotič: Meni pa povejte, kedaj bodo spet boljši časi?

Ljubomir: Moral bi biti res dober prerok, če bi na vsa ta vaša pitanja mogel odgovoriti, ker pa celo nisem prerok, tedaj vam tudi ne morem povedati, kar vse znati želite. Hočete vendar, vam bodem druge potrebne stvari spet razlagal.

Semenکو: Povejte nam tedaj danes, kaj je država?

Ljubomir: Država je društvo ljudi mnogokrat različnih rodov in mnogokrat tudi različnih ver, kateri v kakem oblastvu skupej živijo in kateri so se zavezali, da bodo medsebenno svobodo, pravice, šege in moralnost branili.

Semenکو: Če je to tako, kakovo nalogo pa tedaj ima država?

Ljubomir: Vsaka država ima te nalogo, da se celoti in vsakemu za se mogočnost priskrbi, zgoraj rečene namene izpolniti.

Blagotič: Ali pa res vse države to svojo nalogo na tanko izvršujejo?

Ljubomir: Večidel držav te svoje naloge celo ne izvršuje, neke pa samo nepopolno. V nekterih semora pravica umeknoti sili, v drugih se posamezni na kvar vseh posebno povišujejo in čislajo, in spet v drugih se tlači svoboda vseh.

Semenکو: Kako pa to dojde, da mnoge države svoje naloge ne izvršujejo.

Ljubomir: Ker se na čut pravice in morale državljanov ne gleda, ali ker se namerjavajo drugi cili in se rabijo zločesti pomočki, da bi se dosegli; v državah, v katerih se tako ravna, se rabi zločesta politika, ali politika, ktera ne gleda na nobeno postavo, moralo in pravico. Ta kriva politika je vzrok, da je beseda politika sploh tako slaboslovna, in da se sumljiv človek večkrat imenuje politična glava; in da se pravi, to je političen človek, če je drugega prav opeharil.

Iglič: Ali ima kriva politika še drugo ime?

Ljubomir: Da, imenuje se tudi „Mahiavelizem,“ o tem vendar prihodnjič.

Navodi k narodnemu gospodarstvu. *)

(Dalje vvod.)

7. Naše delo in naš trud je tedaj naše premoženje in bogatstvo, kolikor dobrega dela se na ktero stvar potroši, toliko je vredna. Moj sosed dela vile, a jaz grablje; treba nama pa je, da nekoliko tega orodja zameniva. Jaz naredim ene grablje v treh urah, zamenim jih tedaj za ene sosedove vile, ako so takšne, da je on pri enakem trudu tudi tri ure ali več na njih delal. Če se vile v eni uri ali dveh narediti morejo, ne dam grabelj za nje ako se mi večje delo ne doplača.

8. Tedaj, kedar med sebo izdelke zamenjujemo, prav za prav zamenjujemo naše delo in trud, z katerim smo si jih pridobili. Kedar se zameni zlato za srebro, treba je dati mnogo več srebra, ker zlato se z mnogo večim delom in trdom pridobiva; za srebro pa se da sopot veliko več železa, ker to se leži dobi nego srebro; v taki razmeri je vse drugo. Potem je, kedar kaj zamenjujemo, zamenljiva veljavnost ali vrednost, ktere si bodi stvari tolikošna, kolikoršen je trud in delo, z katerim se je pripravila; t. j. naravna cena jena je trud in delo, s katerim se pripravlja.

9. To vendar se ravna po slučajni ali začasni tečini, t. j. kakor izdelki tržno tečejo. Včasih se izdelkov ene in iste vrste več izdela, kakor se jih potrebuje, ali z drugimi zameniti more; v takem slučaju jih lastnik, ako jih zameniti in oddati hoče in mora, za manjšo ceno pusti, kakor so za navadno stali; tedaj, kedar se katerih izdelkov več pripravi kakor jih potreba zahteva jim cena pade. Nasprotno pa, kedar se katerih stvari v razmeri premalo pripravi, zahteva po njih je velika, kupci se nadplačujejo, cena raste in je nad naravno. Vendar takšne tečine morejo biti na obeh straneh le za kratek čas.

10. Človek pa iz ničesar ne more nič stvariti, noben izdelek izdelati; zato je prvo treba, da ima stvar ali robo, ktero o svojim delom in trdom prestvarja. Imenujemo robo blago ali kapital, kateri se ima po delu v zamenjavo veljavne reči prestvarjati.

11. Po robu vrati se izdelovanje; iz proste robe izdelava človek izdelke, ktere za svoje potrebe rabi. Tako je n. p. roba, v zemlji prosta železna ruda, ktera se mora izkapat in mnogovrstno prestvarjati ali predelavati, poprej ko se iz nje dobijo izdelki, kakor železo, jeklo, in potem izdelujejo noži in drugo te vrste.

12. Kedar imamo izdelke, jih moramo zamenjevati. Nikdo ne more biti zajedno kmetovavec, črevlar, krojač, kovač itd. kolikor je teh poslov za človeške potrebe, pa vsakdo potrebuje zato mnogo drugih stvari, katerih si sam ne more izdelavati, a da te dobi, zamenjuje po razmeri svoje izdelke. Tako n. p. izdeluje črevlar črevlje, pa s temi se ne more oblačiti, ne se nasiti, treba mu jih je zamenjevati za druge stvari, katerih si sam ne pripravlja. Ravno tako pa se godi peku, mesarju in vsakemu drugemu človeku; od tod toliko vsakdanjega zamenjivanja. (Konec vvida je že v I. stv. „Slov. Gosp.“ t. I.)

Nove postavbe.

Namenili smo se priobčiti posnetek iz vseh važnejših novih postav, sosebno „glavnih državnih“ ali „ustavnih.“ Danas naj podamo tiste paragrafe, na ktere se bomo mi v narodnih rečeh odsihmal nar več opirali in sklicavali. Naš škit ali podoba našega postavnega varuha—palladium—je §. 19. postavbe od 21. dec. 1867 zadevajoče občne pravice avstrij-

*) V vvodu so se po jako neljubi naključni izpustile sledeče točke od 7. do 13. ktere danes tukaj prinašamo.

skih državljanov (veljajoče za vse neogrške dežele.) Glasi se omenjeni § tako-le:

„Vsi narodi v državi so enakopravni in vsak ima neraz-
žaljivo pravico, zahtevati, da se mu njegova narodnost in
jezik njegov varuje in da se za-nj skrbi.

Država priznava enakopravnost vseh deželnih jezikov v
šoli, v uradih in javnem življenju.

V tistih deželah, v katerih biva več narodov, morajo biti
javna učilišča (šole) uravnana tako, da ne bo sicer nihče
siljen učiti se kak drugi deželni jezik, vsak teh narodov pa
da bo imel potrebnih pomočkov, da se lahko v svojem jeziku
izobrazi.“

Nadhamo se, da v prihodnje jenja tisto zvito izgovar-
janje z „Möglichkeit“-jo in „Thunlichkeit“-jo, kajti §. 12.
postave zastran rabe vladne in izvrševavne oblasti pravi do-
ločno:

„Vsi državni uradniki, vsak v svojem delokrogu, so od-
govorni za izpolnjanje glavnih državnih postav kakor tudi
za to, da se opravi opravljajo tako, kakor zapovedujejo
državne in deželne postave.

Da ta odgovornost obvelja, so dolžni skrbeti tisti po-
stavljeni izvrševavne oblasti, pod katerih disciplinarno pravico
dotični državni uradniki spadajo.“

„Domovina.“

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Pobožni grof Kacelin.

V junski dolini na Koroškem je živel v začetku 12. sto-
letja pobožen slovenski grof Kacelin (Chazelinus). Ime
opominja na ime kneza blatenskega Kocela sina Pribino-
vega, kateri je cerkev male Nedelje blizu Ljutomera postavil.
Leta 1106 je višji oglejski škof Urih Kacelinovo oporoko
(testament) izpeljal. Ta grof je imel tudi na Štajerskem po-
sestva in sicer: v slovenjem Gradcu, katero mesto se v pis-
mih onega časa na ravnost imenuje: Grädec (Grätz).

Ta pobožni grof je sporečil, da se v junski dolini, in
sicer v Doberli vesi (Doberndorf so tadaj Nemci pisali,
sedaj pa že v Eberndorf popačili) nova cerkev sozida. Višji
škof je dal Kacelinovo truplo v tej cerkvi slovesno pokopati,
in je tam po volji grofovi korarje (kanonike, dumhere) usta-
novil. Ta grof je imel tudi podložnike v Rušah (tadaj so
pisali: Ras), stari slavnoznan kraj blizu Maribora.

Iz tega se vidi, da je v onem času po Pohorju malo
far bilo in da ste se slovenjegraška in ruška mejašile. V
tistem času (1111) so šentpavelski benediktini, kateri še
sedaj imajo posestva v Pekarjah, v Mariboru in na Pesnici,
dobili dosti zemljišč v savinski dolini, in sicer: pri sv. Mi-
helu, v Motniku, kar sedaj pod Kranjsko spada, dalje v pe-
tujski okolici: (in marchia Pitoviensi), in sicer vesi: Ingo-
vaves *) (Ingonnwaz, kdo jo bode našel?) Babnipotok
(Pabenpotoch), Razvanje (Razwei), Poženje selo (Pozengo
zelo), Dragočaj (Dragostoy), Dobrenj pri Mariboru, (Do-
brenja), Boračova (Boratsowe blizo Radgone), Hegonje selo
(Hegoín zelo), Pribišja ves (Pribissendorf), Selnice (Zellniz.)

Dosti tih vesi ni za 700 let več najti. Zanimivo bi bilo,
da bi se še kakošen spomin na nje našel. Iz pristavljenih
imen med zaklepi pa se lahko bralci prepričajo, kako so
Nemci slovenska imena pokvarili.

Dopisi.

Iz Maribora. © V. nedeljo t. j. 12. t. m. je bil v
naši čitavnici občni zbor in volitev odbora. — Naj prej je
denarničar položil račun, iz katerega se je videlo da je letos
čitavnica mnogo denarja potrošila, vendar ne več, kakor je
prišla; pa temu se celo ni čuditi, ker je imela pri preselitvi
v svoje novo stanovanje mnogo zvonrednih stroškov. Za tem
so bili na redu nasveti posameznih članov; došla sta do be-
sedovanja samo dva, prvi: naj bi se odbor za dva odbornika
pomnožil, ni bil odobren; drugi pa: naj se dajo napraviti za

*) Kako v svetem spominu je moralo biti ime Koroško - sloven-
skega vojvode Inga, kateri je svoje plemenitaše h kršanski veri spre-
obrnil, da so po njem celo kraje poimenovali. Pis.

člane čitavnice male ali vendar mične pristopnice je
obveljal. — Zdaj je došla na vrsto volitev odbornikov, in bili
so izvoljeni sledeči gospodje: dr. Prelog za predsednika;
prof. Šuman za tajnika (g. Majciger in g. Rapoc sta se
tajništva odpovedala); prof. Sinko soglasno po aklamaciji
za denarničarja; dr. Dominkuš; dr. Rataj; prof. Maj-
ciger in g. Berdais za odbornike. — Po volitvi je bil ples.
Veselica je bila sploh lepa in navdušena.

Iz dalnjega kraja so te dni došli prav veseli glasi. Tako
se piše iz Središča, da se bode tam v kratkem čitavnica
odprla, 32. udov se je že vpisalo, in neki vrli varoščan je
na tri leta prepustil tri sobe brez plače čitavnici, res prav
lepa podpora za mlado gospodarico, in zatoraj je tudi vredno,
da se takemu rodoljubu izreče javna hvala. Živili vrli Srdiš-
čani!

Tudi smo iz gotovega vira izvedeli, da se je v Ormožu
napravilo malo gledišče, na katerem se bodo igrale samo
slovenske gledališne igre. Iz Maribora se je društvu že po-
slalo nekoliko malih iger in upati je, da bomo v kratkem
čuli, da se je neka igrala. Tako je prav, dragi Ormožani,
le zdaj na prej; ko ste tako lepo začeli, skrbite, da boste
tudi v kratkem čitavnico osnovali.

Iz Koroške. (Čujte, kaj je ravnopravnost pri Ko-
roškem deželnem odboru!) Nam Slovencem tolikanj prijazna
„Klagenfurterica“ prizadeva si v enem svojih poslednjih listov
marnost in delavnost našega Gorotanskega deželnega odbora
dokazati. Med drugimi junaškimi čini pripoveduje, kako da
je ta odbor Jezerski srenji dal po nosu, kajti se je pre-
drznila, mu neko vlogo občinskega odbora, zadevajočo
občinske gojzde, v slovenskem jeziku predložiti „Wie
eine Faust aufs Auge“ — Slovenec bi rekel: „Kakor svinja
pa sedlo“ vjema se odlok odborov pod števil. 3804 na to
srenjsko zadevo, namreč:

*Der Ortsgemeinde Seeland mit dem Bemerken zurück,
dass beim kärntnerischen Landesaussschusse die deutsche die
Amtssprache ist. Kärntn. Landesaussschuss. Klagenfurt, den
14. Dezember 1867. Janesch, m. p. Sekretär.*

Glejte jih vitezo, ki res mislijo, da so Koroški Slovenci
za voljo njih, ne pa, da so oni zaradi nas. Čemu vas
pa ljudstvo voli? Zakaj se mu prilizujete, da vse svoje zau-
panje v vas stavi? Ali se novci, ki je za to vlečete, od
nemških razločijo? — Ako niste svojemu poslu zmogni, Vam
naravnost rečemo, da niste pri vratih, ampak pri oknih prišli
v poslansko hišo. Mogoče je, da vam je g. grof Hohenwart
s svojim tehtnim (!) odgovorom srčnost dal; a mi se vas na
potu pravice ne ustrašimo, i to pravico zahtevamo na cesar-
sko besedo ter na podlagi prenarjenega febr. statuta v 19.
členu postave od 21. decembra meseca 1867. l. — Iz raz-
sodbe novega ministerstva razvideli bomo, če smo res —
podlaga tujčevi peti.

Ljutomer, 21. dec. l. l. je bila tukaj seja okrajnega
zastopništva, v kateri sta bila dva predmeta posebno zani-
mivna. Odbor je predlagal, da bi se na mariborski vinorejski
šoli eden zalog ustanovil s tem pogojem, da bi se vsi pred-
meti našim slovenskim mladencem v maternem jeziku raz-
lagali. Nemškutarji so poskusili ta pogoj saj slabiti in po-
menljivo besedico „kolikor mogoče“ vrinoti; pa gospod pred-
sednik je z živo besedo nasprotnike zavrnil kazaje na to,
kako se Slovenci že od leta 1848 sem s „kolikor mo-
goče“ za nos vodijo, pa še toliko ne dobijo, da bi za nohte
djal. Odborov predlog se sprejme z veliko večino. — O
drugem predmetu, o ločitvi šole od cerkve, se je s prvega
zdelo, da bode vojska dolga in gorka; obedve stranki ste
bili dobro oboroženi in stali pripravljeni ena proti drugi.
Naši nasprotniki so posmehovaje se na nas gledali, ker so
bili zmage s tem bolj prepričani, ker so manjkali trije slo-
venski zastopniki, ki zavolj velikega snega niso mogli priti.
Vendar zmiraj pripravljeni zastopnik g. J. Kukovec jim je
zmago unesl, preden so razvili vse svoje moči: jihovi
predlogi so se odložili „ad graecas kalendas.“ Skazalo je
s tem zastopništvo svoj slovenski značaj; o da bi ta duh se
zmiraj bolj razvijal!

Iz Radoslavec pri mali Nedelji na Štaj.
Spet smo stopili črez prag leta 1867. — leta, z katerega po-
četkom smo upali vsi avstrijski državljani celo novo prero-
jenje. — Posebno pa smo mi Slovenci imeli milo svoje oči
obrnene v njega misleči, da se nam naše narodne in državne
razmere celo predrugačijo. — V dosego tega storili smo
prosti kmetovavci skoraj več, kakor je preje kdo od nas pri-

skih državljanov (veljajoče za vse neogrške dežele.) Glasi se omenjeni § tako-le:

„Vsi narodi v državi so enakopravni in vsak ima nerazaljavno pravico, zahtevati, da se mu njegova narodnost in jezik njegov varuje in da se za-nj skrbi.

Država priznava enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, v uradih in javnem življenju.

V tistih deželah, v katerih biva več narodov, morajo biti javna učilišča (šole) uravnana tako, da ne bo sicer nihče siljen učiti se kak drugi deželni jezik, vsak teh narodov pa da bo imel potrebnih pomočkov, da se lahko v svojem jeziku izobrazi.“

Nadajamo se, da v prihodnjejenja tisto zvito izgovarjanje z „Möglichkeit“-jo in „Thunlichkeit“-jo, kajti §. 12. postave zastran rabe vladne in izvrševavne oblasti pravi do- ločno:

„Vsi državni uradniki, vsak v svojem delokrogu, so od- govorni za izpolnovanje glavnih državnih postav kakor tudi za to, da se opravi opravlja tako, kakor zapovedujejo državne in deželne postave.

Da ta odgovornost obvelja, so dolžni skrbeti tisti po- stavljenci izvrševavne oblasti, pod katerih disciplinarno pravico dotični državni uradniki spadajo.“

„Domovina.“

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Pobožni grof Kacelin.

V junski dolini na Koroškem je živel v začetku 12. sto- letja pobožen slovenski grof Kacelin (Chazelinus). Ime opominja na ime kneza blatenskega Kocela sina Pribino- vega, kateri je cerkev male Nedelje blizu Ljutomera postavil. Leta 1106 je višji oglejski škof Urih Kacelinovo oporoko (testament) izpeljal. Ta grof je imel tudi na Štajerskem po- sestva in sicer: v slovenjem Gradcu, katero mesto se v pis- mih onega časa na ravnost imenuje: Grädec (Grätz).

Ta pobožni grof je sporečil, da se v junski dolini, in sicer v Doberli vesi (Doberndorf so tadaj Nemci pisali, sedaj pa že v Eberndorf popačili) nova cerkev sozida. Višji škof je dal Kacelinovo truplo v tej cerkvi slovesno pokopati, in je tam po volji grofovi korarje (kanonike, dumhere) usta- novil. Ta grof je imel tudi podložnike v Rušah (tadaj so pisali: Ras), stari slavnoznan kraj blizu Maribora.

Iz tega se vidi, da je v onem času po Pohorju malo far bilo in da ste se slovenjegraška in ruška mejašile. V tistem času (1111) so šentpavelski benediktini, kateri še sedaj imajo posestva v Pekarjah, v Mariboru in na Pesnici, dobili dosti zemljišč v savinski dolini, in sicer: pri sv. Mi- helu, v Motniku, kar sedaj pod Kranjsko spada, dalje v pe- tujski okolici: (in marchia Pitoviensi), in sicer vesi: Ingo- vaves *) (Ingonnwaz, kdo jo bode našel?) Babnipotok (Pabenpotoch), Razvanje (Razwei), Poženje selo (Pozengo zelo), Dragočaj (Dragostoy), Dobrenj pri Mariboru, (Do- brenga), Boračova (Boratsowe blizo Radgone), Hegonje selo (Hegoín zelo), Pribišja ves (Pribissendorf), Selnice (Zellniz.)

Dosti tih vesi ni za 700 let več najti. Zanimivo bi bilo, da bi se še kakošen spomin na nje našel. Iz pristavljenih imen med zaklepi pa se lahko bralci prepričajo, kako so Nemci slovenska imena pokvarili.

Dopisi.

Iz Maribora. © V. nedeljo t. j. 12. t. m. je bil v naši čitavnici občni zbor in volitev odbora. — Naj prej je denarničar položil račun, iz katerega se je videlo da je letos čitavnica mnogo denarja potrošila, vendar ne več, kakor je prijala; pa temu se celo ni čuditi, ker je imela pri preselitvi v svoje novo stanovanje mnogo zvonrednih stroškov. Za tem so bili na redu nasveti posameznih članov; došla sta do be- sedovanja samo dva, prvi: naj bi se odbor za dva odbornika pomnožil, ni bil odobren; drugi pa: naj se dajo napraviti za

*) Kako v svetem spominu je moralo biti ime Koroško - sloven- skega vojvode Inga, kateri je svoje plemenitaše h kršanski veri spre- obrnil, da so po njem celo kraje poimenovali. Pis.

člane čitavnice male ali vendar mične pristopnice je obveljal. — Zdaj je došla na vrsto volitev odbornikov, in bili so izvoljeni sledeči gospodje: dr. Prelog za predsednika; prof. Šuman za tajnika (g. Majciger in g. Rapoc sta se tajništva odpovedala); prof. Sinko soglasno po aklamaciji za denarničarja; dr. Dominkuš; dr. Rataj; prof. Maj- eiger in g. Berdais za odbornike. — Po volitvi je bil ples. Veselica je bila sploh lepa in navdušena.

Iz dalnjega kraja so te dni došli prav veseli glasi. Tako se piše iz Središča, da se bode tam v kratkem čitavnica odprla, 32. udov se je že vpisalo, in neki vrli varoščan je na tri leta prepustil tri sobe brez plače čitavnici, res prav lepa podpora za mlado gospodarico, in zatoraj je tudi vredno, da se takemu rodoljubu izreče javna hvala. Živili vrli Srdiš- čani!

Tudi smo iz gotovega vira izvedeli, da se je v Ormožu napravilo malo gledišče, na katerem se bodo igrale samo slovenske glediščne igre. Iz Maribora se je društvu že po- slalo nekoliko malih iger in upati je, da bomo v kratkem čuli, da se je neka igrala. Tako je prav, dragi Ormožani, le zdaj na prej; ko ste tako lepo začeli, skrbite, da boste tudi v kratkem čitavnico osnovali.

Iz Koroške. (Čujte, kaj je ravnopravnost pri Ko- roškem deželnem odboru!) Nam Slovencem tolikanj prijazna „Klagenfurterica“ prizadeva si v enem svojih poslednjih listov marnost in delavnost našega Gorotanskega deželnega odbora dokazati. Med drugimi junaškimi čini pripoveduje, kako da je ta odbor Jezerski srenji dal po nosu, kajti se je pre- drznila, mu neko vlogo občinskega odbora, zadevajočo občinske gojzde, v slovenskem jeziku predložiti „Wie eine Faust aufs Auge“ — Slovenec bi rekel: „Kakor svinja pa sedlo“ vjema se odlok odborov pod števil. 3804 na to srenjsko zadevo, namreč:

Der Ortsgemeinde Seeland mit dem Bemerken zurück, dass beim kärntnerischen Landesaussschusse die deutsche die Amtssprache ist. Kärntn. Landesaussschuss. Klagenfurt, den 14. Dezember 1867. Janesch, m. p. Sekretär.

Glejte jih vitezo, ki res mislijo, da so Koroški Slovenci za voljo njih, ne pa, da so oni zaradi nas. Čemu vas pa ljudstvo voli? Zakaj se mu prilizujete, da vse svoje zau- panje v vas stavi? Ali se novci, ki je za to vlečete, od nemških razločijo? — Ako niste svojemu poslu zmožni, Vam naravnost rečemo, da niste pri vratih, ampak pri oknih prišli v poslansko hišo. Mogoče je, da vam je g. grof Hohenwart s svojim tehtnim (!) odgovorom srčnost dal; a mi se vas na potu pravice ne ustrašimo, i to pravico zahtevamo na cesar- sko besedo ter na podlagi prenarjenega febr. statuta v 19. členu postave od 21. decembra meseca 1867. l. — Iz raz- sodbe novega ministerstva razvideli bomo, če smo res — podlaga tujčevi peti.

Ljutomer, 21. dec. l. l. je bila tukaj seja okrajnega zastopništva, v kateri sta bila dva predmeta posebno zani- mivna. Odbor je predlagal, da bi se na mariborski vinorejski šoli eden zalog ustanovil s tem pogojem, da bi se vsi pred- meti našim slovenskim mladencem v maternem jeziku raz- lagali. Nemškutarji so poskusili ta pogoj saj slabiti in po- menljivo besedico „kolikor mogoče“ vrinoti; pa gospod pred- sednik je z živo besedo nasprotnike zavrnil kazaje na to, kako se Slovenci že od leta 1848 sem s „kolikor mo- goče“ za nos vodijo, pa še toliko ne dobijo, da bi za nohte djal. Odborov predlog se sprejme z veliko večino. — O drugem predmetu, o ločitvi šole od cerkve, se je s prvega zdelo, da bode vojska dolga in gorka; obedve stranki ste bili dobro oboroženi in stali pripravljeni ena proti drugi. Naši nasprotniki so posmehovaje se na nas gledali, ker so bili zmage s tem bolj prepričani, ker so manjkali trije slo- venski zastopniki, ki zavolj velikega snega niso mogli priti. Vendar zmiraj pripravljeni zastopnik g. J. Kukovec jim je zmago unesl, preden so razvili vse svoje moči: jihovi predlogi so se odložili „ad graecas kalendas.“ Skazalo je s tem zastopništvo svoj slovenski značaj; o da bi ta duh se zmiraj bolj razvijal!

Iz Radoslavec pri mali Nedelji na Štaj. Spet smo stopili črez prag leta 1867. — leta, z katerega po- četkom smo upali vsi avstrijski državljani celo novo prero- jenje. — Posebno pa smo mi Slovenci imeli milo svoje oči obrnene v njega misleči, da se nam naše narodne in državne razmere celo predrugačijo. — V dosego tega storili smo prosti kmetovavci skoraj več, kakor je preje kdo od nas pri-

skih državljanov (veljajoče za vse neogrške dežele.) Glasi se omenjeni § tako-le:

„Vsi narodi v državi so enakopravni in vsak ima neraz-
žaljeno pravico, zahtevati, da se mu njegova narodnost in
jezik njegov varuje in da se za-nj skrbi.

Država priznava enakopravnost vseh deželnih jezikov v
šoli, v uradih in javnem življenju.

V tistih deželah, v katerih biva več narodov, morajo biti
javna učilišča (šole) uravnana tako, da ne bo sicer nihče
siljen učiti se kak drugi deželni jezik, vsak teh narodov pa
da bo imel potrebnih pomočkov, da se lahko v svojem jeziku
izobrazi.“

Nadhamo se, da v prihodnje jenja tisto zvito izgovar-
janje z „Möglichkeit“-jo in „Thunlichkeit“-jo, kajti §. 12.
postave zastran rabe vladne in izvrševavne oblasti pravi do-
ločno:

„Vsi državni uradniki, vsak v svojem delokrogu, so od-
govorni za izpolnjevanje glavnih državnih postav kakor tudi
za to, da se opravi opravljajo tako, kakor zapovedujejo
državne in deželne postave.

Da ta odgovornost obvelja, so dolžni skrbeti tisti po-
stavljeni izvrševavne oblasti, pod katerih disciplinarno pravico
dotični državni uradniki spadajo.“

„Domovina.“

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Pobožni grof Kacelin.

V junski dolini na Koroškem je živel v začetku 12. sto-
letja pobožen slovenski grof Kacelin (Chazelinus). Ime
opominja na ime kneza blatenskega Kocela sina Pribino-
vega, kateri je cerkev male Nedelje blizu Ljutomera postavil.
Leta 1106 je višji oglejski škof Urih Kacelinovo oporoko
(testament) izpeljal. Ta grof je imel tudi na Štajerskem po-
sestva in sicer: v slovenjem Gradcu, katero mesto se v pis-
mih onega časa na ravnost imenuje: Grädec (Grätz).

Ta pobožni grof je sporečil, da se v junski dolini, in
sicer v Doberli vesi (Doberndorf so tadaj Nemci pisali,
sedaj pa že v Eberndorf popačili) nova cerkev sozida. Višji
škof je dal Kacelinovo truplo v tej cerkvi slovesno pokopati,
in je tam po volji grofovi korarje (kanonike, dumhere) usta-
novil. Ta grof je imel tudi podložnike v Rušah (tadaj so
pisali: Ras), stari slavnoznan kraj blizu Maribora.

Iz tega se vidi, da je v onem času po Pohorju malo
far bilo in da ste se slovenjegraška in ruška mejašile. V
tistem času (1111) so šentpavelski benediktini, kateri še
sedaj imajo posestva v Pekiřjah, v Mariboru in na Pesnici,
dobili dosti zemljišč v savinski dolini, in sicer: pri sv. Mi-
helu, v Motniku, kar sedaj pod Kranjsko spada, dalje v pe-
tujski okolici: (in marchia Pitoviensi), in sicer vesi: Ingo-
vaves *) (Ingonnwaz, kdo jo bode našel?) Babnipotok
(Pabenpotoch), Razvanje (Razwei), Poženje selo (Pozengo
zelo), Dragočaj (Dragostoy), Dobrenj pri Mariboru, (Do-
brenja), Boračova (Boratsowe blizo Radgone), Hegonje selo
(Hegoín zelo), Pribišja ves (Pribissendorf), Selnice (Zellniz.)

Dosti tih vesi ni za 700 let več najti. Zanimivo bi bilo,
da bi se še kakošen spomin na nje našel. Iz pristavljenih
imen med zaklepi pa se lahko bralci prepričajo, kako so
Nemci slovenska imena pokvarili.

Dopisi.

Iz Maribora. © V. nedeljo t. j. 12. t. m. je bil v
naši čitavnici občni zbor in volitev odbora. — Naj prej je
denarničar položil račun, iz katerega se je videlo da je letos
čitavnica mnogo denarja potrošila, vendar ne več, kakor je
prišla; pa temu se celo ni čuditi, ker je imela pri preselitvi
v svoje novo stanovanje mnogo zvonrednih stroškov. Za tem
so bili na redu nasveti posameznih članov; došla sta do be-
sedovanja samo dva, prvi: naj bi se odbor za dva odbornika
pomnožil, ni bil odobren; drugi pa: naj se dajo napraviti za

*) Kako v svetem spominu je moralo biti ime Koroško - sloven-
skega vojvode Inga, kateri je svoje plemenitaše h kršanski veri spre-
obrnil, da so po njem celo kraje poimenovali. Pis.

člane čitavnice male ali vendar mične pristopnice je
obveljal. — Zdaj je došla na vrsto volitev odbornikov, in bili
so izvoljeni sledeči gospodje: dr. Prelog za predsednika;
prof. Šuman za tajnika (g. Majciger in g. Rapoc sta se
tajništva odpovedala); prof. Sinko soglasno po aklamaciji
za denarničarja; dr. Dominkuš; dr. Rataj; prof. Maj-
ciger in g. Berdais za odbornike. — Po volitvi je bil ples.
Veselica je bila sploh lepa in navdušena.

Iz dalnjega kraja so te dni došli prav veseli glasi. Tako
se piše iz Središča, da se bode tam v kratkem čitavnica
odprla, 32. udov se je že vpisalo, in neki vrli varoščan je
na tri leta prepustil tri sobe brez plače čitavnici, res prav
lepa podpora za mlado gospodarico, in zatoraj je tudi vredno,
da se takemu rodoljubu izreče javna hvala. Živili vrli Srdiš-
čani!

Tudi smo iz gotovega vira izvedeli, da se je v Ormožu
napravilo malo gledišče, na katerem se bodo igrale samo
slovenske gledališne igre. Iz Maribora se je društvu že po-
slalo nekoliko malih iger in upati je, da bomo v kratkem
čuli, da se je neka igrala. Tako je prav, dragi Ormožani,
le zdaj na prej; ko ste tako lepo začeli, skrbite, da boste
tudi v kratkem čitavnico osnovali.

Iz Koroške. (Čujte, kaj je ravnopravnost pri Ko-
roškem deželnem odboru!) Nam Slovencem tolikanj prijazna
„Klagenfurterica“ prizadeva si v enem svojih poslednjih listov
marnost in delavnost našega Gorotanskega deželnega odbora
dokazati. Med drugimi junaškimi čini pripoveduje, kako da
je ta odbor Jezerski srenji dal po nosu, kajti se je pre-
drznila, mu neko vlogo občinskega odbora, zadevajočo
občinske gojzde, v slovenskem jeziku predložiti „Wie
eine Faust aufs Auge“ — Slovenec bi rekel: „Kakor svinja
pa sedlo“ vjema se odlok odborov pod števil. 3804 na to
srenjsko zadevo, namreč:

*Der Ortsgemeinde Seeland mit dem Bemerken zurück,
dass beim kärntnerischen Landesaussschusse die deutsche die
Amtssprache ist. Kärntn. Landesaussschuss. Klagenfurt, den
14. Dezember 1867. Janesch, m. p. Sekretär.*

Glejte jih vitezo, ki res mislijo, da so Koroški Slovenci
za voljo njih, ne pa, da so oni zaradi nas. Čemu vas
pa ljudstvo voli? Zakaj se mu prilizujete, da vse svoje zau-
panje v vas stavi? Ali se novci, ki je za to vlečete, od
nemških razločijo? — Ako niste svojemu poslu zmogni, Vam
naravnost rečemo, da niste pri vratih, ampak pri oknih prišli
v poslansko hišo. Mogoče je, da vam je g. grof Hohenwart
s svojim tehtnim (!) odgovorom srčnost dal; a mi se vas na
potu pravice ne ustrašimo, i to pravico zahtevamo na cesar-
sko besedo ter na podlagi prenarjenega febr. statuta v 19.
členu postave od 21. decembra meseca 1867. l. — Iz raz-
sodbe novega ministerstva razvideli bomo, če smo res —
podlaga tujčevi peti.

Ljutomer, 21. dec. l. l. je bila tukaj seja okrajnega
zastopništva, v kateri sta bila dva predmeta posebno zani-
mivna. Odbor je predlagal, da bi se na mariborski vinorejski
šoli eden zalog ustanovil s tem pogojem, da bi se vsi pred-
meti našim slovenskim mladencem v maternem jeziku raz-
lagali. Nemškutarji so poskusili ta pogoj saj slabiti in po-
menljivo besedico „kolikor mogoče“ vrinoti; pa gospod pred-
sednik je z živo besedo nasprotnike zavrnil kazaje na to,
kako se Slovenci že od leta 1848 sem s „kolikor mo-
goče“ za nos vodijo, pa še toliko ne dobijo, da bi za nohte
djal. Odborov predlog se sprejme z veliko večino. — O
drugem predmetu, o ločitvi šole od cerkve, se je s prvega
zdelo, da bode vojska dolga in gorka; obedve stranki ste
bili dobro oboroženi in stali pripravljeni ena proti drugi.
Naši nasprotniki so posmehovaje se na nas gledali, ker so
bili zmage s tem bolj prepričani, ker so manjkali trije slo-
venski zastopniki, ki zavolj velikega snega niso mogli priti.
Vendar zmiraj pripravljeni zastopnik g. J. Kukovec jim je
zmago unesl, preden so razvili vse svoje moči: jihovi
predlogi so se odložili „ad graecas kalendas.“ Skazalo je
s tem zastopništvo svoj slovenski značaj; o da bi ta duh se
zmiraj bolj razvijal!

Iz Radoslavec pri mali Nedelji na Štaj.
Spet smo stopili črez prag leta 1867. — leta, z katerega po-
četkom smo upali vsi avstrijski državljani celo novo prero-
jenje. — Posebno pa smo mi Slovenci imeli milo svoje oči
obrnene v njega misleči, da se nam naše narodne in državne
razmere celo predrugačijo. — V dosego tega storili smo
prosti kmetovavci skoraj več, kakor je preje kdo od nas pri-

čakoval; a, kaj smo dosegli, priča nam konec preteklega leta! — Sedaj pa, celo nasprotno, reči moram, da celo z strahom gledamo v obraz bodočega leta 1868. — Državne razmere so že sedaj pravo babilonsko poslopje, in kakor se vidi bodo če dalje bolj in bolj. — Večina državnega zbora pijana od nemškega „liberalizma“ nam hoče še postaviti vsiliti, proteče nam, narodnosti, veri, in vsemu družinskemu življenju. Stvari pa, za katerih del se je državni zbor sošel, in v ktere je imel oko obrnjeno prosti kmetovavec naj bolj, se rešujejo tako kakor je soper našo voljo, ter velike večine avstrijskih narodov. Kam pridemo s takim zborovanjem, ni moj namen pisati, zatoraj stopim s čitajočim bralcem na veselejšo stran.

Kakor je sploh znano je v slednjih letih vsa učenost napredovala, ter storila tudi velikanski korak. — Isto velja tudi pri kmetijstvu in raznih vejah njegovega znanstva. — Nobena reč pa se v slednjih letih ni pri nas tako povzdignola kakor sadjereja. Na tisoče mladih dreves je posejanih, cepljenih in posajenih, ktera nam in našim potomcem obetajo lep dobiček. Da se je pa pri nas sadjereja tako povzdigavati začela, ima naj več zaslug Tomaž Spindler posestnik v Drakoveh blizu male Nedelje. Star že čez 60. let ne samo, da je bil poprej dober kmetovavec, umni bčelar, in sadjerejec, ampak bil je blizu 12 let občinski župan, ktero službo je (vzglede vsem sedanjim županom) vso po slovenskem opravljal. Zapustivši sinu svojo kmetijo se je podal na manjše posestvo, ktero je še le bilo prav ugodno za sadjerejo. Marljiva roka in bistra pamet hitro sprevidi to, ter se še le tukaj prav za prav prime sadjereje. — Drevesa mlada sedaj iz njegove drevsnice so tako lepa, da ni v nijednem mestu skorej lepših dobiti. — Na tisoče in tisoče jih je že razprodal, med domači in tuj svet, in reči morem, da jih še čez 30 tisoč ima v svoji drevsnici. — Ali ni mož takošnih zaslug vredni da bi ga c. k. štajerska kmetiška družba počastila s kakošnim darilom? to bi celo priporočal bližnji podružnici Ljutomerski. — Ti pa „Slovenski Gospodar“ izreci našo željo, da še Bog dolgo ohrani tega častiljivega možaka nam in celi domovini v veliki prid. — Hvala toraj komur hvala gre.

J.

Novičar.

— 8. t. m. bi se bil moral slovesno odpreti deželni zbor v Zagrebu, g. Rauch je vendar deputacije, ktera se je po maši zastran tega k njemu podala, rekel; da zbora ne more odpreti, ker še zastran tega ni dobil kraljevskega pisma (reškripta). S tem so poslanci morali biti zadovoljni in se raziti. Imenito je tudi to, da je bilo okoli zbornice nastavljeno mnogo vojakov in na galeriji žandarjev. Odprl se je zatoraj deželni zbor v Zagrebu še le 10. t. m. in prečitalo se je kraljevsko pismo od 20. oktobra l. 1867 po katerem je bil sklican zbor na 8. t. m. Res čudno!

— V Pragi je izvoljen za mestnega župana izvrstni narodnjak dr. Kladu, kterege so zatoraj tudi pozdravili telegrafno mnogo česka mesta.

— Tretjega t. m. se je v Kanalu slovesno odprla narodna čitavnica.

— Delegaciji ste pozvani skupej na Dunaj na 19. t. m. in boste ločeni po Diakovem programu svoje seje imeli.

— V večih časnikih se je bralo, da so se pred kratkim ruski in avstrijski kojniki na galički meji prijeli in da so neki omorjeni bili.

— Srbski časnik „Svetovid“ dvomi, da bo hrvaški zbor, kakor je zdaj sestavljen, kaj stanovitega napravil.

— Iz Kandije so došli glasi, da so se Kandijanci s Turki pri Zuri tri dni močno topli, in da so Turki spet prav tepeni morali bojišča zapustiti.

— Truplo cesarja Maksa se je že pripeljalo v Polo in od tod se bo z veliko slovesnostjo odpeljalo v Beč.

Koliko je bilo l. 1867 samoumorov? Le samo na Dunaju bilo je lansko leto 267 samoumorov, le da nekteri niso mahoma umrli. — Umrilo se jih je 144; živih je ostalo 123 oseb; med temi je 171 možkega, 81 ženskega spola, in 15 otrok 11 — 14 let starih. — Pri sodnijah so zapisani razni vzroki samoumora: revščina pri 48; zguba premoženja pri 49; ljubosumnost ali pa opeharjena ljubezen pri 48; življenja gnjus, bolehnost ali kaj takega pri 37; blaznost ali norost pri 23; slednjič strah pred kaznijo pri 13 osebah.

— Naj manje se jih je umorilo mesca januarja in aprila (v vsakem 15), naj več pa mesca oktobra (30 vseh). Tako uči sploh dosedanja skušnja, da je v jeseni naj več, v spomladi naj manje samoumorov.

— Če omenjene sodnijske vzroke samoumorov pregle damo, se kaže, da jih je najmanje iz bolehnosti, posebno pa iz blaznosti konec vzelo; večina je takih nesrečnežev, kterim je manjkalo kristijanskega duha; kajti zarad revščine, nepredvidene zgube na premoženju pač ni kristijanu obupati. Kdor pozna Očeta v nebesih, ki po zimi še vrabeljnu zrna in ubogemu zajcu šopek krmice najti da, temu pač obupati ni, ker se najde še dosti milosrčnih, ki revežu pomagajo, da mu ni treba konec vzeti. — Ali grda ljubosumnost, nečista ljubezen in nečimurnost, kakor tudi gnjus življenja in strah pred kaznijo — to so one ostudne pošasti, ki od nekda grozovito ljudi davijo, ktere se pa ne dajo odpraviti, kakor le — ne vstrašite se liberalci — kakor le po blagodatih v katoliški crkvi, ktera vest očičuje vse tegobe, srca tolaži in duhovom pravo svobodo daje, da se otresejo vseh pregrešnih spon in si ohranijo veselo, toda nedolžno srce. — Zatorej „slov. Gospodar“ svetuje vsem, ki hočejo zdravo pamet, pošteno in veselo srce si ohraniti, da naj lepo krščansko živijo, si dobro vest ohranijo in — prav pridno delajo.

— Ruski car Aleksander je pomočnemu odboru za kandidjote v Petrogradu izročil 600.000 frankov.

— Pomočni odbor za Likančane v Zagrebu je dozdej že nabral 4909 gld 62 kr.

Za Slomšekov spominek

je g. Centrih poslal iz Rogaca 39 fl., g. Orožen, kanonik v Mariboru je daroval 12 fl.

Za Kremljjev spominek

je daroval g. dr. Vošnjak v slov. Bistrici 2 fl.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu	V Mariboru	V Celju	V Ptuj
Pšenice vagan (drevenka)	5 80	6 10	5 40	5 50
Rži	4 —	4 5	4 —	3 80
Ječmena	3 —	3 20	—	—
Ovsa	1 80	—	1 70	1 60
Turšice (kuruze) vagan	3 —	3 20	3 —	2 80
Ajde	3 —	3 —	2 70	2 60
Prosa	2 80	2 10	—	—
Krompirja	1 60	1 35	1 20	—
Govedine funt	— 19	— 24	— 25	— 25
Teletine	— 24	— 26	— 26	— 26
Svinjetine črste funt	— 28	— 26	— 25	— 24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	10 —	10 50	10 —
" 18"	—	5 4	—	—
" 36" mehkih	7 —	6 —	8 —	8 —
" 18"	—	3 50	—	—
Ogljenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 40	— 55	— 35
" mehkega	— 60	— 30	— 45	— 35
Sena cent	1 50	1 20	1 5	1 —
Slame cent v šopah	1 40	—	— 90	— 90
" za steljo	1 20	— 80	— 70	— 70
Slanine (špeha) cent	40 —	33 —	— 32	—
Jajec, tri za	— 10	— 10	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 74 kr. a. v.

Ažijo srebra 118.50.

Narodno drž. posojilo 65.20.

Loterijne srečke.

V Trstu 8. januarja 1868: 5 80 64 52 47

Prihodnje srečkanje je 22. januarja 1868.

Listnica vredništva.

Prvi list tega tečaja je pošel, ker pa še vendar zmirom prihajajo novi naročniki, ga bomo dali še enkrat natisniti, da ga vsi častiti naročniki, ki so se že naročili in še ga niso dobili, in oni, kteri še se prihodnjič naročijo, tudi dobijo. Prosimo naj kratek čas potrpijo.

Gosp. M. Tk. v Gradcu. Je našim bralcem premalo razumljivo.

čakoval; a, kaj smo dosegli, priča nam konec preteklega leta! — Sedaj pa, celo nasprotno, reči moram, da celo z strahom gledamo v obraz bodočega leta 1868. — Državne razmere so že sedaj pravo babilonsko poslopje, in kakor se vidi bodo če dalje bolj in bolj. — Večina državnega zbora pijana od nemškega „liberalizma“ nam hoče še postaviti vsiljeni, proteče nam, narodnosti, veri, in vsemu družinskemu življenju. Stvari pa, za katerih del se je državni zbor sošel, in v ktere je imel oko obrnjeno prosti kmetovavec naj bolj, se rešujejo tako kakor je soper našo voljo, ter velike večine avstrijskih narodov. Kam pridemo s takim zborovanjem, ni moj namen pisati, zatoraj stopim s čitajočim bralcem na veselejšo stran.

Kakor je sploh znano je v slednjih letih vsa učenost napredovala, ter storila tudi velikanski korak. — Isto velja tudi pri kmetijstvu in raznih vejah njegovega znanstva. — Nobena reč pa se v slednjih letih ni pri nas tako povzdignola kakor sadjereja. Na tisoče mladih dreves je posejanih, cepljenih in posajenih, ktera nam in našim potomcem obetajo lep dobiček. Da se je pa pri nas sadjereja tako povzdigavati začela, ima naj več zaslug Tomaž Spindler posestnik v Drakoveh blizu male Nedelje. Star že čez 60. let ne samo, da je bil poprej dober kmetovavec, umni bčelar, in sadjerejec, ampak bil je blizu 12 let občinski župan, ktero službo je (vzglede vsem sedanjim županom) vso po slovenskem opravljal. Zapustivši sinu svojo kmetijo se je podal na manjše posestvo, ktero je še le bilo prav ugodno za sadjerejo. Marljiva roka in bistra pamet hitro sprevidi to, ter se še le tukaj prav za prav prime sadjereje. — Drevesa mlada sedaj iz njegove drevsnice so tako lepa, da ni v nijednem mestu skorej lepših dobiti. — Na tisoče in tisoče jih je že razprodal, med domači in tuj svet, in reči morem, da jih še čez 30 tisoč ima v svoji drevsnici. — Ali ni mož takošnih zaslug vreden da bi ga c. k. štajerska kmetiška družba počastila s kakošnim darilom? to bi celo priporočal bližnji podružnici Ljutomerski. — Ti pa „Slovenski Gospodar“ izreci našo željo, da še Bog dolgo ohrani tega čistiljivega možaka nam in celi domovini v veliki prid. — Hvala toraj komur hvala gre.

J.

Novičar.

— 8. t. m. bi se bil moral slovesno odpreti deželni zbor v Zagrebu, g. Rauch je vendar deputacije, ktera se je po maši zastran tega k njemu podala, rekel; da zbora ne more odpreti, ker še zastran tega ni dobil kraljevskega pisma (reškripta). S tem so poslanci morali biti zadovoljni in se raziti. Imenito je tudi to, da je bilo okoli zbornice nastavljeno mnogo vojakov in na galeriji žandarjev. Odprl se je zatoraj deželni zbor v Zagrebu še le 10. t. m. in prečitalo se je kraljevsko pismo od 20. oktobra l. 1867 po katerem je bil sklican zbor na 8. t. m. Res čudno!

— V Pragi je izvoljen za mestnega župana izvrstni narodnjak dr. Kladu, kterege so zatoraj tudi pozdravili telegrafno mnogo česka mesta.

— Tretjega t. m. se je v Kanalu slovesno odprla narodna čitavnica.

— Delegaciji ste pozvani skupej na Dunaj na 19. t. m. in boste ločeni po Diakovem programu svoje seje imeli.

— V večih časnikih se je bralo, da so se pred kratkim ruski in avstrijski kojniki na galički meji prijeli in da so neki omorjeni bili.

— Srbski časnik „Svetovid“ dvomi, da bo hrvaški zbor, kakor je zdaj sestavljen, kaj stanovitega napravil.

— Iz Kandije so došli glasi, da so se Kandijanci s Turki pri Zuri tri dni močno topli, in da so Turki spet prav tepeni morali bojišča zapustiti.

— Truplo cesarja Maksa se je že pripeljalo v Polo in od tod se bo z veliko slovesnostjo odpeljalo v Beč.

Koliko je bilo l. 1867 samoumorov? Le samo na Dunaju bilo je lansko leto 267 samoumorov, le da nekteri niso mahoma umrli. — Umrilo se jih je 144; živih je ostalo 123 oseb; med temi je 171 možkega, 81 ženskega spola, in 15 otrok 11 — 14 let starih. — Pri sodnijah so zapisani razni vzroki samoumora: revščina pri 48; zguba premoženja pri 49; ljubosumnost ali pa opeharjena ljubezen pri 48; življenja gnjus, bolehnost ali kaj takega pri 37; blaznost ali norost pri 23; slednjič strah pred kaznijo pri 13 osebah.

— Naj manje se jih je umorilo mesca januarja in aprila (v vsakem 15), naj več pa mesca oktobra (30 vseh). Tako uči sploh dosedanja skušnja, da je v jeseni naj več, v spomladi naj manje samoumorov.

— Če omenjene sodnijske vzroke samoumorov pregle damo, se kaže, da jih je najmanje iz bolehnosti, posebno pa iz blaznosti konec vzelo; večina je takih nesrečnežev, kterim je manjkalo kristijanskega duha; kajti zarad revščine, neprevidene zgube na premoženju pač ni kristijanu obupati. Kdor pozna Očeta v nebesih, ki po zimi še vrabeljnu zrna in ubogemu zajcu šopek krmice najti da, temu pač obupati ni, ker se najde še dosti milosrčnih, ki revežu pomagajo, da mu ni treba konec vzeti. — Ali grda ljubosumnost, nečista ljubezen in nečimurnost, kakor tudi gnjus življenja in strah pred kaznijo — to so one ostudne pošasti, ki od nekdaj grozovito ljudi davijo, ktere se pa ne dajo odpraviti, kakor le — ne vstrašite se liberalci — kakor le po blagodatih v katoliški crkvi, ktera vest očičuje vse tegobe, srca tolaži in duhovom pravo svobodo daje, da se otresejo vseh pregrešnih spon in si ohranijo veselo, toda nedolžno srce. — Zatorej „slov. Gospodar“ svetuje vsem, ki hočejo zdravo pamet, pošteno in veselo srce si ohraniti, da najlepo krščansko živijo, si dobro vest ohranijo in — prav pridno delajo.

— Ruski car Aleksander je pomočnemu odboru za kandidjote v Petrogradu izročil 600.000 frankov.

— Pomočni odbor za Likančane v Zagrebu je dozdej že nabral 4909 gld 62 kr.

Za Slomšekov spominek

je g. Centrih poslal iz Rogaca 39 fl., g. Orožen, kanonik v Mariboru je daroval 12 fl.

Za Kremljjev spominek

je daroval g. dr. Vošnjak v slov. Bistrici 2 fl.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu	V Mariboru	V Celju	V Ptuj
Pšenice vagan (drevenka)	5 80	6 10	5 40	5 50
Rži	4 —	4 5	4 —	3 80
Ječmena	3 —	3 20	—	—
Ovsa	1 80	—	1 70	1 60
Turšice (kuruze) vagan	3 —	3 20	3 —	2 80
Ajde	3 —	3 —	2 70	2 60
Prosa	2 80	2 10	—	—
Krompirja	1 60	1 35	1 20	—
Govedine funt	— 19	— 24	— 25	— 25
Teletine	— 24	— 26	— 26	— 26
Svinjetine črste funt	— 28	— 26	— 25	— 24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	10 —	10 50	10 —
" 18"	—	5 4	—	—
" 36" mehkih	7 —	6 —	8 —	8 —
" 18"	—	3 50	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 40	— 55	— 35
" mehkega	— 60	— 30	— 45	— 35
Sena cent	1 50	1 20	1 5	1 —
Slame cent v šopah	1 40	—	— 90	— 90
" za steljo	1 20	— 80	— 70	— 70
Slanine (špeha) cent	40 —	33 —	— 32	—
Jajec, tri za	— 10	— 10	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 74 kr. a. v.

Ažijo srebra 118.50.

Narodno drž. posojilo 65.20.

Loterijske srečke.

V Trstu 8. januarja 1868: 5 80 64 52 47

Prihodnje srečkanje je 22. januarja 1868.

Listnica vredništva.

Prvi list tega tečaja je pošel, ker pa še vendar zmirom prihajajo novi naročniki, ga bomo dali še enkrat natisniti, da ga vsi častiti naročniki, ki so se že naročili in še ga niso dobili, in oni, kteri še se prihodnjič naročijo, tudi dobijo. Prosimo naj kratek čas potrpijo.

Gosp. M. Tk. v Gradcu. Je našim bralcem premalo razumljivo.

čakoval; a, kaj smo dosegli, priča nam konec preteklega leta! — Sedaj pa, celo nasprotno, reči moram, da celo z strahom gledamo v obraz bodočega leta 1868. — Državne razmere so že sedaj pravo babilonsko poslopje, in kakor se vidi bodo če dalje bolj in bolj. — Večina državnega zbora pijana od nemškega „liberalizma“ nam hoče še postaviti vsiljeni, proteče nam, narodnosti, veri, in vsemu družinskemu življenju. Stvari pa, za katerih del se je državni zbor sošel, in v ktere je imel oko obrnjeno prosti kmetovavec naj bolj, se rešujejo tako kakor je soper našo voljo, ter velike večine avstrijskih narodov. Kam pridemo s takim zborovanjem, ni moj namen pisati, zatoraj stopim s čitajočim bralcem na veselejšo stran.

Kakor je sploh znano je v slednjih letih vsa učenost napredovala, ter storila tudi velikanski korak. — Isto velja tudi pri kmetijstvu in raznih vejah njegovega znanstva. — Nobena reč pa se v slednjih letih ni pri nas tako povzdignola kakor sadjereja. Na tisoče mladih dreves je posejanih, cepljenih in posajenih, ktera nam in našim potomcem obetajo lep dobiček. Da se je pa pri nas sadjereja tako povzdigavati začela, ima naj več zaslug Tomaž Spindler posestnik v Drakoveh blizu male Nedelje. Star že čez 60. let ne samo, da je bil poprej dober kmetovavec, umni bčelar, in sadjerejec, ampak bil je blizu 12 let občinski župan, ktero službo je (vzglede vsem sedanjim županom) vso po slovenskem opravljal. Zapustivši sinu svojo kmetijo se je podal na manjše posestvo, ktero je še le bilo prav ugodno za sadjerejo. Marljiva roka in bistra pamet hitro sprevidi to, ter se še le tukaj prav za prav prime sadjereje. — Drevesa mlada sedaj iz njegove drevsnice so tako lepa, da ni v nijednem mestu skorej lepših dobiti. — Na tisoče in tisoče jih je že razprodal, med domači in tuj svet, in reči morem, da jih še čez 30 tisoč ima v svoji drevsnici. — Ali ni mož takošnih zaslug vredeti da bi ga c. k. štajerska kmetiška družba počastila s kakošnim darilom? to bi celo priporočal bližnji podružnici Ljutomerski. — Ti pa „Slovenski Gospodar“ izreci našo željo, da še Bog dolgo ohrani tega častiljivega možaka nam in celi domovini v veliki prid. — Hvala toraj komur hvala gre.

J.

Novičar.

— 8. t. m. bi se bil moral slovesno odpreti deželni zbor v Zagrebu, g. Rauch je vendar deputacije, ktera se je po maši zastran tega k njemu podala, rekel; da zbora ne more odpreti, ker še zastran tega ni dobil kraljevskega pisma (reškripta). S tem so poslanci morali biti zadovoljni in se raziti. Imenito je tudi to, da je bilo okoli zbornice nastavljeno mnogo vojakov in na galeriji žandarjev.

Odprl se je zatoraj deželni zbor v Zagrebu še le 10. t. m. in prečitalo se je kraljevsko pismo od 20. oktobra l. 1867 po katerem je bil sklican zbor na 8. t. m. Res čudno!

— V Pragi je izvoljen za mestnega župana izvrstni narodnjak dr. Kladu, kterege so zatoraj tudi pozdravili telegrafno mnoga česka mesta.

— Tretjega t. m. se je v Kanalu slovesno odprla narodna čitavnica.

— Delegaciji ste pozvani skupej na Dunaj na 19. t. m. in boste ločeni po Diakovem programu svoje seje imeli.

— V večih časnikih se je bralo, da so se pred kratkim ruski in avstrijski vojaki na galički meji prijeli in da so neki omorjeni bili.

— Srbski časnik „Svetovid“ dvomi, da bo hrvaški zbor, kakor je zdaj sestavljen, kaj stanovitega napravil.

— Iz Kandije so došli glasi, da so se Kandijanci s Turki pri Zuri tri dni močno topli, in da so Turki spet prav tepeni morali bojišča zapustiti.

— Truplo cesarja Maksa se je že pripeljalo v Polo in od tod se bo z veliko slovesnostjo odpeljalo v Beč.

Koliko je bilo l. 1867 samoumorov? Le samo na Dunaju bilo je lansko leto 267 samoumorov, le da nekteri niso mahoma umrli. — Umrilo se jih je 144; živih je ostalo 123 oseb; med temi je 171 možkega, 81 ženskega spola, in 15 otrok 11 — 14 let starih. — Pri sodnijah so zapisani razni vzroki samoumora: revščina pri 48; zguba premoženja pri 49; ljubosumnost ali pa opeharjena ljubezen pri 48; življenja gnjus, bolehnost ali kaj takega pri 37; blaznost ali norost pri 23; slednjič strah pred kaznijo pri 13 osebah.

— Naj manje se jih je umorilo mesca januarja in aprila (v vsakem 15), naj več pa mesca oktobra (30 vseh). Tako uči sploh dosedanja skušnja, da je v jeseni naj več, v spomladi naj manje samoumorov.

— Če omenjene sodnijske vzroke samoumorov pregle damo, se kaže, da jih je najmanje iz bolehnosti, posebno pa iz blaznosti konec vzelo; večina je takih nesrečnežev, kterim je manjkalo kristijanskega duha; kajti zarad revščine, neprevidene zgube na premoženju pač ni kristijanu obupati. Kdor pozna Očeta v nebesih, ki po zimi še vrabeljnu zrna in ubogemu zajcu šopek krmice najti da, temu pač obupati ni, ker se najde še dosti milosrčnih, ki revežu pomagajo, da mu ni treba konec vzeti. — Ali grda ljubosumnost, nečista ljubezen in nečimurnost, kakor tudi gnjus življenja in strah pred kaznijo — to so one ostudne pošasti, ki od nekdaj grozovito ljudi davijo, ktere se pa ne dajo odpraviti, kakor le — ne vstrašite se liberalci — kakor le po blagodatih v katoliški crkvi, ktera vest očičuje vse tegobe, srca tolaži in duhovom pravo svobodo daje, da se otresejo vseh pregrešnih spon in si ohranijo veselo, toda nedolžno srce. — Zatorej „slov. Gospodar“ svetuje vsem, ki hočejo zdravo pamet, pošteno in veselo srce si ohraniti, da najlepo krščansko živijo, si dobro vest ohranijo in — prav pridno delajo.

— Ruski car Aleksander je pomočnemu odboru za kandidjote v Petrogradu izročil 600.000 frankov.

— Pomočni odbor za Likančane v Zagrebu je dozdej že nabral 4909 gld 62 kr.

Za Slomšekov spominek

je g. Centrih poslal iz Rogaca 39 fl., g. Orožen, kanonik v Mariboru je daroval 12 fl.

Za Kremljjev spominek

je daroval g. dr. Vošnjak v slov. Bistrici 2 fl.

Tržna cena

pretekli teden.

	Varaž-	V	Mariboru	V	Celju	V	Pljuja
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 80	6 10	5 40	5 50			
Rži	4 —	4 5	4 —	3 80			
Ječmena	3 —	3 20					
Ovsa	1 80	—	1 70	1 60			
Turšice (kuruze) vagan	3 —	3 20	3 —	2 80			
Ajde	3 —	3 —	2 70	2 60			
Prosa	2 80	2 10	—	—			
Krompirja	1 60	1 35	1 20	—			
Govedine funt	— 19	— 24	— 25	— 25			
Teletine	— 24	— 26	— 26	— 26			
Svinjetine črste funt	— 28	— 26	— 25	— 24			
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	10 —	10 50	10 —			
" 18"	—	5 4	—	—			
" 36" mehkih	7 —	6 —	8 —	8 —			
" 18"	—	3 50	—	—			
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 40	— 55	— 35			
" mehkega	— 60	— 30	— 45	— 35			
Sena cent	1 50	1 20	1 5	1 —			
Slame cent v šopah	1 40	—	— 90	— 90			
" za steljo	1 20	— 80	— 70	— 70			
Slanine (špeha) cent	40 —	33 —	—	32 —			
Jajec, tri za	— 10	— 10	—	—			

Cesarski zlat velja 5 fl. 74 kr. a. v.

Ažijo srebra 118.50.

Narodno drž. posojilo 65.20.

Loterijne srečke.

V Trstu 8. januarja 1868: 5 80 64 52 47

Prihodnje srečkanje je 22. januarja 1868.

Listnica vredništva.

Prvi list tega tečaja je pošel, ker pa še vendar zmirom prihajajo novi naročniki, ga bomo dali še enkrat natisniti, da ga vsi častiti naročniki, ki so se že naročili in še ga niso dobili, in oni, kteri še se prihodnjič naročijo, tudi dobijo. Prosimo naj kratek čas potrpijo.

Gosp. M. Tk. v Gradcu. Je našim bralcem premalo razumljivo.

čakoval; a, kaj smo dosegli, priča nam konec preteklega leta! — Sedaj pa, celo nasprotno, reči moram, da celo z strahom gledamo v obraz bodočega leta 1868. — Državne razmere so že sedaj pravo babilonsko poslopje, in kakor se vidi bodo če dalje bolj in bolj. — Večina državnega zbora pijana od nemškega „liberalizma“ nam hoče še postaviti vsiliti, proteče nam, narodnosti, veri, in vsemu družinskemu življenju. Stvari pa, za katerih del se je državni zbor sošel, in v ktere je imel oko obrnjeno prosti kmetovavec naj bolj, se rešujejo tako kakor je soper našo voljo, ter velike večine avstrijskih narodov. Kam pridemo s takim zborovanjem, ni moj namen pisati, zatoraj stopim s čitajočim bralcem na veselejšo stran.

Kakor je sploh znano je v slednjih letih vsa učenost napredovala, ter storila tudi velikanski korak. — Isto velja tudi pri kmetijstvu in raznih vejah njegovega znanstva. — Nobena reč pa se v slednjih letih ni pri nas tako povzdignola kakor sadjereja. Na tisoče mladih dreves je posejanih, cepljenih in posajenih, ktera nam in našim potomcem obetajo lep dobiček. Da se je pa pri nas sadjereja tako povzdigavati začela, ima naj več zaslug Tomaž Spindler posestnik v Drakoveh blizo male Nedelje. Star že čez 60. let ne samo, da je bil poprej dober kmetovavec, umni bčelar, in sadjerejec, ampak bil je blizo 12 let občinski župan, ktero službo je (vzglede vsem sedanjim županom) vso po slovenskem opravljaj. Zapustivši sinu svojo kmetijo se je podal na manjše posestvo, ktero je še le bilo prav ugodno za sadjerejo. Marljiva roka in bistra pamet hitro sprevidi to, ter se še le tukaj prav za prav prime sadjereje. — Drevesa mlada sedaj iz njegove drevsnice so tako lepa, da ni v nijednem mestu skorej lepših dobiti. — Na tisoče in tisoče jih je že razprodal, med domači in tuj svet, in reči morem, da jih še čez 30 tisoč ima v svoji drevsnici. — Ali ni mož takošnih zaslug vredeti da bi ga c. k. štajerska kmetiška družba počastila s kakošnim darilom? to bi celo priporočal bližnji podružnici Ljutomerski. — Ti pa „Slovenski Gospodar“ izreci našo željo, da še Bog dolgo ohrani tega čistiljivega možaka nam in celi domovini v veliki prid. — Hvala toraj komur hvala gre.

J.

Novičar.

— 8. t. m. bi se bil moral slovesno odpreti deželni zbor v Zagrebu, g. Rauch je vendar deputacije, ktera se je po maši zastran tega k njemu podala, rekel; da zbora ne more odpreti, ker še zastran tega ni dobil kraljevskega pisma (reškripta). S tem so poslanci morali biti zadovoljni in se raziti. Imenito je tudi to, da je bilo okoli zbornice nastavljeno mnogo vojakov in na galeriji žandarjev. Odprl se je zatoraj deželni zbor v Zagrebu še le 10. t. m. in prečitalo se je kraljevsko pismo od 20. oktobra l. 1867 po katerem je bil sklican zbor na 8. t. m. Res čudno!

— V Pragi je izvoljen za mestnega župana izvrstni narodnjak dr. Kladu, kterege so zatoraj tudi pozdravili telegrafno mnogo česka mesta.

— Tretjega t. m. se je v Kanalu slovesno odprla narodna čitavnica.

— Delegaciji ste pozvani skupej na Dunaj na 19. t. m. in boste ločeni po Diakovem programu svoje seje imeli.

— V večih časnikih se je bralo, da so se pred kratkim ruski in avstrijski kojniki na galički meji prijeli in da so neki omorjeni bili.

— Srbski časnik „Svetovid“ dvomi, da bo hrvaški zbor, kakor je zdaj sestavljen, kaj stanovitega napravil.

— Iz Kandije so došli glasi, da so se Kandijanci s Turki pri Zuri tri dni močno topli, in da so Turki spet prav tepeni morali bojišča zapustiti.

— Truplo cesarja Maksa se je že pripeljalo v Polo in od tod se bo z veliko slovesnostjo odpeljalo v Beč.

Koliko je bilo l. 1867 samoumorov? Le samo na Dunaju bilo je lansko leto 267 samoumorov, le da nekteri niso mahoma umrli. — Umrilo se jih je 144; živih je ostalo 123 oseb; med temi je 171 možkega, 81 ženskega spola, in 15 otrok 11 — 14 let starih. — Pri sodnijah so zapisani razni vzroki samoumora: revščina pri 48; zguba premoženja pri 49; ljubosumnost ali pa opeharjena ljubezen pri 48; življenja gnjus, bolehnost ali kaj takega pri 37; blaznost ali norost pri 23; slednjič strah pred kaznijo pri 13 osebah.

— Naj manje se jih je umorilo mesca januarja in aprila (v vsakem 15), naj več pa mesca oktobra (30 vseh). Tako uči sploh dosedanja skušnja, da je v jeseni naj več, v spomladi naj manje samoumorov.

— Če omenjene sodnijske vzroke samoumorov pregle damo, se kaže, da jih je najmanje iz bolehnosti, posebno pa iz blaznosti konec vzelo; večina je takih nesrečnežev, kterim je manjkalo kristijanskega duha; kajti zarad revščine, neprevidene zgube na premoženju pač ni kristijanu obupati. Kdor pozna Očeta v nebesih, ki po zimi še vrabeljnu zrna in ubogemu zajcu šopek krmice najti da, temu pač obupati ni, ker se najde še dosti milosrčnih, ki revežu pomagajo, da mu ni treba konec vzeti. — Ali grda ljubosumnost, nečista ljubezen in nečimurnost, kakor tudi gnjus življenja in strah pred kaznijo — to so one ostudne pošasti, ki od nekdaj grozovito ljudi davijo, ktere se pa ne dajo odpraviti, kakor le — ne vstrašite se liberalci — kakor le po blagodatih v katoliški crkvi, ktera vest očičuje vse tegobe, srca tolaži in duhovom pravo svobodo daje, da se otresejo vseh pregrešnih spon in si ohranijo veselo, toda nedolžno srce. — Zatorej „slov. Gospodar“ svetuje vsem, ki hočejo zdravo pamet, pošteno in veselo srce si ohraniti, da naj lepo krščansko živijo, si dobro vest ohranijo in — prav pridno delajo.

— Ruski car Aleksander je pomočnemu odboru za kandidjote v Petrogradu izročil 600.000 frankov.

— Pomočni odbor za Likančane v Zagrebu je dozdej že nabral 4909 gld 62 kr.

Za Slomšekov spominek

je g. Centrih poslal iz Rogaca 39 fl., g. Orožen, kanonik v Mariboru je daroval 12 fl.

Za Kremljjev spominek

je daroval g. dr. Vošnjak v slov. Bistrici 2 fl.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaš-	V Mariboru	V Celju	V Ptuj
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 80	6 10	5 40	5 50
Rži	4 —	4 5	4 —	3 80
Ječmena	3 —	3 20	—	—
Ovsa	1 80	—	1 70	1 60
Turšice (kuruze) vagan	3 —	3 20	3 —	2 80
Ajde	3 —	3 —	2 70	2 60
Prosa	2 80	2 10	—	—
Krompirja	1 60	1 35	1 20	—
Govedine funt	— 19	— 24	— 25	— 25
Teletine	— 24	— 26	— 26	— 26
Svinjetine črste funt	— 28	— 26	— 25	— 24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	10 —	10 50	10 —
" 18"	—	5 4	—	—
" 36" mehkih	7 —	6 —	8 —	8 —
" 18"	—	3 50	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 40	— 55	— 35
" mehkega	— 60	— 30	— 45	— 35
Sena cent	1 50	1 20	1 5	1 —
Slame cent v šopah	1 40	—	— 90	— 90
" za steljo	1 20	— 80	— 70	— 70
Slanine (špeha) cent	40 —	33 —	— 32	—
Jajec, tri za	— 10	— 10	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 74 kr. a. v.

Ažijo srebra 118.50.

Narodno drž. posojilo 65.20.

Loterijne srečke.

V Trstu 8. januarja 1868: 5 80 64 52 47

Prihodnje srečkanje je 22. januarja 1868.

Listnica vredništva.

Prvi list tega tečaja je pošel, ker pa še vendar zmirom prihajajo novi naročniki, ga bomo dali še enkrat natisniti, da ga vsi častiti naročniki, ki so se že naročili in še ga niso dobili, in oni, kteri še se prihodnjič naročijo, tudi dobijo. Prosimo naj kratek čas potrpijo.

Gosp. M. Tk. v Gradcu. Je našim bralcem premalo razumljivo.